

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ. Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης
Μάθημα: Πολιτικές Ενσωμάτωσης (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ-ΥΕΣ)
Χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2017-2018
Διδάσκων: Νίκος Παπαδάκης
Κωδικός: ΕΝΣΠ398
ECTS: 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η κοινωνική ευπάθεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, αναντίλεκτα καθιστούν την ενσωμάτωση μια ουσιώδη πρόσκληση για τις δημόσιες πολιτικές και συνακόλουθα αναδεικνύουν τις πολιτικές ενσωμάτωσης αναγκαίες για τις σύγχρονες κοινωνίες. Αντικείμενο του συγκεκριμένου σεμιναρίου είναι οι πολιτικές ενσωμάτωσης (ειδικά για κοινωνικά ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες), οι όροι συγκρότησης τους και η συσχέτιση τους με το πλέγμα των δημόσιων πολιτικών (public policy complex). Αρχικά ανακινούνται ζητήματα θεωρίας και εννοιολογικά προβλήματα-ανακατασκευές με έμφαση στην κοινωνική Ευπάθεια, στις κοινωνικά Ευπαθείς Ομάδες και στον κοινωνικό αποκλεισμό, όπως και στην τυπολογία του κοινωνικού κράτους και την ιστορία και συγχρονία της κοινωνικής πολιτικής (μορφές, τύποι και λειτουργίες της κοινωνικής πολιτικής). Εξετάζονται οι συμβολές στη διεθνή θεωρητική συζήτηση διανοητών όπως ο Rawls, ο Sen και ο Giddens. Επίσης επιχειρείται η ανάλυση της τυπολογίας της κοινωνικής συνοχής (regimes of social cohesion), με βάση την συγκριτική ανάλυση των Green και Janmaat, όπως και των ζητημάτων της «οικονομίας της διάθεσης» και του “hardened self”, δεδομένης της συρρίκνωσης ενίοτε και απονεύρωσης του Κοινωνικού Κράτους διεθνώς, με βάση τη συμβολή της Jennifer M. Silva. Επισκοπείται η ανάλυση στη σχέση ισότητας και ανάπτυξης- ευημερίας, με βάση την πολυεπίπεδη συγκριτική μελέτη των Wilkinson και Pickett.

Στη συνέχεια η έμφαση δίδεται στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση και στην εξέλιξη της Στρατηγικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας σήμερα, όπως και στην στρατηγική για την Κοινωνική Ενσωμάτωση, στο πλαίσιο της EU2020. Αναλύεται η κατάσταση των πραγμάτων (state of play) αναφορικά με την συνολική ανεργία, τη νεανική ανεργία, τη μακροχρόνια ανεργία και την ανεργία πτυχιούχων στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, όπως και η διεθνής συζήτηση για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Επιπρόσθετα διερευνάται η σχέση της ανισότητας και ευπάθειας με την πρόσβαση και την παροχή υπηρεσιών υγείας (με έμφαση στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας), ενώ εξετάζεται το προαναφερθέν ζήτημα σε επίπεδο δημόσιας πολιτικής. Το ενδιαφέρον στρέφεται μεταξύ άλλων και σε στρατηγικές για την αντιμετώπιση της φτώχειας, ενώ εξετάζεται και το ζήτημα της διαγενεακής μεταβίβασης της φτώχειας (intergenerational transmission of poverty). Εξετάζεται επίσης το πλέγμα εκπαίδευση, κατάρτιση, απασχόληση και κοινωνική προστασία στην Ε.Ε. στα πλαίσια της EU2020. Στη συνέχεια το ενδιαφέρον στρέφεται στις πολιτικές ενσωμάτωσης μεταναστών στην Ε.Ε και στην Ελλάδα. Επισκοπείται η διεθνής συζήτηση για το θεσμικό ρατσισμό (institutional racism) και τη σχέση του με τον κοινωνικό αποκλεισμό, και εν συνεχεία το ενδιαφέρον στρέφεται στα Άτομα με Αναπηρία. Εξετάζεται επίσης μια σχετικά νεόδμητη κατηγορία κοινωνικής ευπάθειας, οι Neets (young people not in education, employment or training). Τέλος αναλύονται οι βασικές εκφάνσεις και οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης (διεύρυνση κοινωνικής ευπάθειας, νέα φτώχεια κλπ) στην Ελλάδα και διεθνώς και αναλύονται πιθανές στρατηγικές αντιμετώπισης τους.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ

A. Θεωρητικοί προϋδεασμοί και εννοιολογικά προβλήματα: Ανακατασκευές

1. Κοινωνικό κράτος, ιστορία και συγχρονία της κοινωνικής πολιτικής: Μείζονα ιστορικά επεισόδια και τυπολογίες.
2. Κοινωνική Ευπάθεια, Κοινωνικά Ευπαθείς Ομάδες και κοινωνικός αποκλεισμός: θεωρητικές και εννοιολογικές διαστάσεις
3. Πολιτικές Ενσωμάτωσης: Πότε, για ποιους και πώς. Εισαγωγικά.
4. John Rawls, Amartya Sen, Antony Giddens και Jennifer M. Silva: μεταξύ ατομικής ευημερίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης.
5. “The spirit Level”: Είναι η αναδιανομή εφικτή σήμερα? Και αν ναι, μπορεί να οδηγήσει στην ευημερία?- Η προσέγγιση των Wilkinson & Pickett.
6. Προς μια τυπολογία της κοινωνικής συνοχής σήμερα (regimes of social cohesion).

B. Εκφάνσεις του Ευρωπαϊκού πολιτικού πλαισίου

7. «Κοινωνική Ευρώπη»? Το Reflection paper της Commission.
8. Η Ευρώπη, η κρίση και η δημόσια πολιτική: Ζητήματα πολιτικής και οικονομικής διακυβέρνησης και οι επιπτώσεις της κρίσης στο σχεδιασμό και υλοποίηση δημόσιας πολιτικής.
9. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση και η εξέλιξη της Στρατηγικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας σήμερα.
10. EU2020 και Κοινωνική Ενσωμάτωση.
11. Νεανική ανεργία και ανεργία πτυχιούχων: η κατάσταση των πραγμάτων και η διεθνής συζήτηση για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
12. Ανισότητα, ευπάθεια και υπηρεσίες- πολιτικές υγείας.

Γ. Σύγχρονα διακυβεύματα για τις πολιτικές ενσωμάτωσης: συγκροτησιακές συνιστώσες και πρακτικές διαστάσεις στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα.

13. Μεταναστευτική πολιτική, πολιτισμική ετερότητα και πολιτικές ενσωμάτωσης στην Ε.Ε και στην Ελλάδα.: *Πλέγμα κοινωνικών υπηρεσιών (κατάρτιση, απασχόληση, ασφάλιση κ.ά) και ενσωμάτωση vs αφομοίωσης των εθνοπολιτισμικά Άλλων.*
14. Θεσμικός Ρατσισμός και Κοινωνικός Αποκλεισμός. Η διεθνής συζήτηση.
15. Πολιτικές και Πρακτικές Ενσωμάτωσης για τα Άτομα με Αναπηρία διεθνώς και στην Ελλάδα.
16. Οικονομική Κρίση, κοινωνική ευπάθεια, νέα φτώχεια και στρατηγικές αντιμετώπισής της (ειδικά για τις κοινωνικά ευπαθείς και εύλωτες ομάδες) *I: Η ευρωπαϊκή περίπτωση-*
17. Οικονομική Κρίση, κοινωνική ευπάθεια, νέα φτώχεια και στρατηγικές αντιμετώπισής της *II: Η ελληνική περίπτωση.*
18. ΖΕΠ (Ζώνες εκπαιδευτικής – και κοινωνικής - προτεραιότητας) και μείζονα κοινωνική ευπάθεια: *Μεταξύ κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής διεθνώς και στην ελληνική περίπτωση.*
19. Μια νέα κατηγορία κοινωνικής ευπάθειας: *οι Neets (Not in Education, Employment & Training). Το ευρωπαϊκό πλαίσιο και η ελληνική περίπτωση.*
20. Ο ρόλος του χώρου (territorial dimension) στην φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό: *Τα ευρήματα του ESPON/ TIPSE*

Δ. Πρακτικά Σεμιναρίου.

21. Πρακτικά Σεμιναρίου και Κριτική Ανασυγκρότηση

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ- ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι φοιτητές/ φοιτήτριες να κατανοήσουν σε βάθος τις έννοιες της κοινωνικής ευπάθειας και του κοινωνικού αποκλεισμού όπως και τα βασικά χαρακτηριστικά και μοντέλα του Κοινωνικού Κράτους, αλλά και τις μορφές- τύπους και λειτουργίες της κοινωνικής πολιτικής. Να συσχετίσουν ενεργά τις πολιτικές ενσωμάτωσης με την κοινωνική ευπάθεια και κατανοήσουν τους όρους συγκρότησης τους ως στοχευμένη εκδοχή της κοινωνικής πολιτικής, με πεδία παρέμβασης που αφορούν σε άνεργους (με έμφαση στη μακροχρόνια και τη νεανική ανεργία), μετανάστες, Άτομα με Αναπηρία, Neets και άλλες κοινωνικά ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες. Μέσα από τις δικές τους σεμιναριακές εργασίες να αντιληφθούν τις διαφορετικές όψεις και εκφάνσεις, αλλά και τα εργαλεία, τη στοχοθεσία και τους τρόπους αξιολόγησης των πολιτικών ενσωμάτωσης, ειδικά με δεδομένους τους μετασχηματισμούς που έχει επιφέρει η πρόσφατη οικονομική ύφεση. Να είναι σε θέση, επεξεργαζόμενοι/ες κυρίως διεθνή βιβλιογραφία, να συσχετίζουν το διεθνές, το υπερεθνικό και το εθνικό-περιφερειακό στις συγκεκριμένες πολιτικές και να εντάσσουν ερμηνευτικά τις τελευταίες στο πλέγμα των δημόσιων πολιτικών. Μέσω της αυτενέργειας (λόγω της διερεύνησης από τους ίδιους/ τις ίδιες θεματικών πεδίων) να αναπτύξουν ερευνητικές δεξιότητες αναφορικά με τις πολιτικές ενσωμάτωσης.

ΤΡΟΠΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Ενεργός συμμετοχή στο σεμινάριο: 10%
- Προφορική Παρουσίαση ατομικής η συλλογικής σεμιναριακής εργασίας (εκπονείται από το φοιτητή/ φοιτήτρια σε συνεργασία με το διδάσκοντα): 30%
- Υποβολή τελικής γραπτής σεμιναριακής εργασίας (με ενσωματωμένες τις παρατηρήσεις του διδάσκοντα αλλά και τα κύρια σημεία συζήτησης στο σεμινάριο): 60%

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

- **Καθηγητής Στέλιος Χιωτάκης**, Ομότιμος Καθηγητής Πολιτικής Κοινωνιολογίας και πρ. πρόεδρος Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΣΥΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Ματσαγγάνης, Μ. (2011), *Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς: οικονομική κρίση, δημοσιονομική λιτότητα και κοινωνική προστασία*. Αθήνα: Κριτική
- Lewis G., Gewirtz S., Clarke J. (επιμ.- 2007), *Κοινωνική Πολιτική*. Αθήνα: Gutenberg. Γ. ΔΑΡΔΑΝΟΣ - Κ. ΔΑΡΔΑΝΟΣ Ο.Ε.
- Τσομπάνογλου, Γ.Ο., Κορρές Γ.& Γιαννοπούλου Ι. (επιμ.- 2005) *Κοινωνικός αποκλεισμός και πολιτικές ενσωμάτωσης*. Αθήνα: Παπαζήσης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ- ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✚ Αδάμ, Σ. & Παπαθεοδώρου, Χ. (2010), *Κοινωνική οικονομία και κοινωνικός αποκλεισμός: μια κριτική προσέγγιση*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ
- ✚ Arrow, K. J., Sen, A. & Suzumura, K. (eds- 2002), *Handbook of social choice and welfare*. Amsterdam, Boston, MA: Elsevier
- ✚ Βενιέρης Δ. (2009), *Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική και κοινωνικά δικαιώματα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- ✚ Banting K. & Kymlicka, W. (eds.- 2006), *Multiculturalism and the Welfare State: Recognition and Redistribution in Contemporary Democracies*. Oxford: Oxford University Press
- ✚ Bessant, J, Watts, R, Dalton, T and Smyth, P (2006), *Talking policy: how social policy is made*. Sydney: Allen & Unwin.
- ✚ Blakemore, K. & Griggs, E. (2007). *Social Policy. An introduction*. Berkshire: Open University Press.
- ✚ Bochel, C. & Evans, A. (2007) Inclusive policy making. in *Making policy in theory and practice..* Bristol, pp. 105-123.
- ✚ Caminada K., Goudswaard K. & Van Vliet, O. (2010). Patterns of Welfare State Indicators in the EU: Is there Convergence?, in *Journal of Common Market Studies*, vol. 48, pp. 529-556.
- ✚ Copeland P.& Papadimitriou D. (eds- 2012), *The EU's Lisbon Strategy. Evaluating success and understanding failure*. Palgrave- Macmillan.
- ✚ Cram, L. (2013), *Policy making in the European Union*. London: Routledge.
- ✚ Crane, P. R. (2000) Young people and public space: Developing inclusive policy and practice, in *Scottish Youth Issues Journal*, 1, pp. 105-124.
- ✚ Cummins J. (1999)- μτφ. Β. Κούρτη- Καζούλλη, *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- ✚ Δικαίος, Κ. (επιμ.- 2010), *Ιστορία κοινωνικής πολιτικής*. Αθήνα: Gutenberg.
- ✚ Daly, M. (2006), EU Social Policy after Lisbon, in *Journal of Common Market Studies*, Volume 44, Issue 3, pp. 461–481.
- ✚ Eurofound (2012), *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- ✚ European Commission (2010), *The European employment strategy: working to improve employment in Europe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union
- ✚ European Commission (2011), *The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion*, Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- ✚ European Commission (2011), *The social dimension of the Europe 2020 Strategy. A report of the Social protection committee*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union
- ✚ European Commission (2012), *Tackling youth unemployment: using EU structural funds to help young people* (provisional outcome as of 21 may 2012). Brussels: E.C.
- ✚ Eurofound (2016). *Exploring the diversity of NEETs*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- ✚ European Commission (2013a), *Working together for Europe's young people. A call to action on youth unemployment*, Brussels, 19.6.2013, COM(2013) 447 final. Available online at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0447:FIN:EN:PDF>.

- ✦ European Commission (2013b), *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Youth Employment Initiative*, COM(2013) 144 final, Strasbourg, 12.3.2013. Available online at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0144:FIN:EN:PDF>.
- ✦ European Commission (2015), *Employment and Social Developments in Europe 2014*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=Employment+and+Social+Developments+in+Europea+2014&mode=advancedSubmit&langId=en&policyArea=&type=0&country=0&year=0>.
- ✦ European Commission (2016a), *Employment and Social Developments in Europe 2015*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?policyArea=&type=0&country=0&year=0&advSearchKey=esdereport&mode=advancedSubmit&langId=en>.
- ✦ European Commission (2016b), *Employment and Social Developments in Europe - Quarterly Review - Summer 2016*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=737&langId=en&pubId=7900&furtherPubs=yes>.
- ✦ European Commission (2016). *Education and Training Monitor 2016. Greece*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available at: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-el_en.pdf (accessed 23/3/2017).
- ✦ European Commission (2017a), Reflection Paper on the Social Dimension of Europe. COM(2017) 206 of 26 April 2017. Brussels: European Commission.
- ✦ European Commission (2017b). “What is the euro area?”. Available at: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/what-euro-area_en
- ✦ Eurostat (2017a). “Unemployment by sex and age - annual average, [une_rt_a]”. Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en
- ✦ Eurostat (2017b). “Newsrelease – Euroindicators, 34/2017 – 2 March 2017”. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7895735/3-02032017-AP-EN.pdf/8a73cf73-2bb5-44e4-9494-3dfa39427469>
- ✦ Eurostat (2017c). “Long-term unemployment by sex - quarterly average, [une_ltu_q].” Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_ltu_q&lang=en (accessed 23/03/2017).
- ✦ Eurostat (2017d). “Unemployment statistics”. Available at: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics
- ✦ Eurostat (2017e). “Harmonised unemployment rate by sex - age group 15-24, [teilm021]”. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=teilm021&language=en>
- ✦ Eurostat (2017f). “Unemployment rates by sex, age and NUTS 2 regions (%), [lfst_r_lfu3rt]”. Available at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- ✦ Eurostat (2017g). *People at risk of poverty or social exclusion*. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tsdsc100>
- ✦ Eurostat (2017h). “Youth neither in employment nor in education and training (NEET) rate, age group 15-24, [tesem150]”. Available at:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=tesem150&plugin=1>

- ✚ Eurostat (2017i). “Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and educational attainment level (NEET rates), [edat_lfse_21]”. Available at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- ✚ Eurostat (2017j). “Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates), [edat_lfse_22]”. Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_22&lang=en
- ✚ Esping- Andersen, G.,, μετ. X. Οικονόμου, (2006), *Γιατί χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό κράτος*. Αθήνα: Διόνικος.
- ✚ Esping-Andersen G. & Regini, M. (eds.-2003), *Why deregulate labour markets?* Oxford & New York: Oxford University Press.
- ✚ Featherstone, K. (2011). The JCMS Annual Lecture: The Greek Sovereign Debt Crisis and EMU: A Failing State in a Skewed Regime, in *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 49(2), pp. 193-217.
- ✚ Freeman G. P. & Kessler A. K. (2008), Political Economy and Migration Policy, in *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Volume 34, Issue 4, 2008
- ✚ Frazer H. & Marlier E. (2011), *Assessment of Progress Towards the Europe 2020 Social Inclusion Objectives*. Brussels: European Commission DG Employment, Social Affairs and Inclusion
- ✚ Frazer H., Marlier E. & Nicaise I. (2010), *A social inclusion roadmap for Europe 2020*. Brussels: Belgian Presidency of the Council of the European Union.
- ✚ Fuller, A., Unwin, L., Guile, D., and Rizvi, S. (2010) *Economic Regeneration, Social Cohesion, and the Welfare-to-Work Industry* (LLAKES research paper 7). London: IOE/ LLAKES at: <http://www.llakes.org>
- ✚ Gewirtz, S. & Clarke, J., μετ. Α. Χολογουέη (2007), *Κοινωνική Πολιτική: μια άλλη προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
- ✚ Giddens, A. (1998), *Third way. The renewal of social democracy*. Cambridge: Polity Press.
- ✚ Gostin L. & Powers, M. (2006), What Does Social Justice Require For The Public’s Health? Public Health Ethics And Policy Imperatives, in *Health Affairs*, July 2006 vol. 25 no. 4, pp. 1053-1060
- ✚ Gough, I., επιμ. Δ. Γράβαρης & Μ. Σπουρδαλάκης (2008), *Πολιτική Οικονομία του Κοινωνικού Κράτους*. Αθήνα: Σαββάλας.
- ✚ Green, A. (2017), *The Crisis for Young People. Generational Inequalities in Education, Work, Housing and Welfare*. London: Palgrave Macmillan.
- ✚ Green, A. Janmaat, J. (2012), *Regimes of Social Cohesion. Societies and the Crisis of Globalization*. London: Palgrave-Macmillan.
- ✚ Green, F. and Henseke, G. (2014), *The Changing Graduate Labour Market: Analysis Using a New Indicator of Graduate Jobs*, published by the Centre for Learning and Life Chances in Knowledge Economies and Societies at: <http://www.llakes.org>.
- ✚ Grusky D. B. Kanbur R. (2006) *Poverty and inequality*. Stanford, Calif: Stanford University Press,
- ✚ Hills, J.,Le Grand, J.& Piachaud, D. (eds- 2002), *Understanding social exclusion*. Oxford: Oxford University Press.
- ✚ House of Lords/European Union Committee (2014), *Youth unemployment in the EU: a scarred generation?* (12th Report of Session 2013-14). London: House of Lords. Available online at:

<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201314/ldselect/ldcom/164/164.pdf>.

- ✚ Hirst, P. & Thompson, G. (1996), *Globalization in Question*. Cambridge: Polity Press.
- ✚ Jordan, B. (1996). *A theory of poverty and social exclusion*. Cambridge, MA: Polity Press.
- ✚ International Labour Office (2012), *Global Employment Trends for Youth 2012*, May 2012. Geneva: ILO. Available online at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_180976.pdf
- ✚ International Labour Office (2013), *Global Employment Trends for Youth 2013: A generation at a risk*. Geneva: ILO. Available online at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_212423.pdf
- ✚ Kassis, W. (2016), The Normalization of Anti-Muslim Prejudices: University students' social, ethnic and religious prejudices as a global exclusion issue, Paper presented in the *Stream "Youth and the Crisis"*, within the framework of the 1st International Conference in Contemporary Social Sciences, titled "*Crisis and the Social Sciences: New Challenges and Perspectives*". Rethymnon: Faculty of Social, Economic and Political Sciences of the University of Crete, 10-12 June 2016
- ✚ Kemshall, H.J. (2002) *Risk, social policy and welfare*. Buckingham, Open University Press
- ✚ Kentikelenis, A., Karanikolos, M., Papanicolas, I., Basu, S., McKee, M., & Stuckler, D. (2011). Health effects of financial crisis: omens of a Greek tragedy, in *The Lancet*, 378 (9801), pp. 1457-1458.
- ✚ Kotroyannos, D., Lavdas, K., Kyridis, A., Theodorikakos, P., Tzagkarakis, St & Drakaki, M. (2015), An individuality in parenthesis? Social Vulnerability, Youth and the Welfare State in Crisis, in *Studies in Social Sciences and Humanities*, 3 (5), pp. 268-278
- ✚ Kymlicka W. (2012), *Πολυπολιτισμικές οδύσσειες*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- ✚ Lavalette, M. & Pratt. A. (eds- 2002), *Social Policy: a conceptual and theoretical introduction*. London & Thousand Oaks CA: Sage.
- ✚ Lavdas, K. (2001), Republican Europe and Multicultural Citizenship, in *Politics*, 21 (1), pp. 1- 10
- ✚ Lundvall, B. A., & Lorenz, E. (2012), From the Lisbon strategy to Europe 2020, in N. Morel, B. Palier & J. Palme (eds), *Towards a Social Investment Welfare State: Ideas, Policies and Challenges*. Bristol: The Policy Press, pp. 333-352
- ✚ Lynch, J., Smith, G. D., Harper, S. A., Hillemeier, M., Ross, N., Kaplan, G. A., & Wolfson, M. (2004). Is income inequality a determinant of population health? Part 1. A systematic review, in *Milbank Quarterly*, 82(1), pp. 5-99.
- ✚ Λάβδας Κ.& Χρυσόχόου Δ. (επιμ.), *Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Πολιτική Θεωρία*. Αθήνα: Σιδέρης,
- ✚ Mackenbach J. P., Stirbu, I., Roskam, A. J-M, Schaap, M. M., Mensuelle, G., Leinsalu, M. & Kunst, A. E. (2008), Socioeconomic inequalities in Health in 22 European Countries, in *New England Journal of Medicine*, no 358, June 5, 2008, pp.:2468-2481
- ✚ Matsaganis, M. (2013). *The Greek Crisis: Social Impact and Policy Responses*. Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- ✚ May, H Bridger K (2010), *Developing and embedding inclusive policy and practice*. York: Higher Education Academy

- ✚ Moravcsik A. (2002), Reassessing Legitimacy in the European Union, in *Journal of Common Market Studies*, Volume 40, Issue 4, pp.603–624.
- ✚ Ματσαγγάνης, Μ. (2011), *Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς: οικονομική κρίση, δημοσιονομική λιτότητα και κοινωνική προστασία*. Αθήνα: Κριτική.
- ✚ Mossialos, E. (ed.- 2010). *Health systems governance in Europe: the role of European Union law and policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ✚ Μπότσιου, Κ. (2007), Ιδεολογική και πολιτική αφετηρία της ευρωπαϊκής ενοποίησης, στο Μ. Τσινισιζέλης & Ν. Μαραβέγιας (επιμ.), *Νέα Ε.Ε. Οργάνωση και Πολιτικές*. Αθήνα: Θεμέλιο, σσ. 59- 95.
- ✚ Nugent, N. (2004), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ε.Ε.* Αθήνα: Σαββάλας.
- ✚ Nedergaard P. (2006), Policy learning in the European Union: The case of the European Employment Strategy, in *Policy Studies*, Volume 27, Issue 4, pp 311-323
- ✚ Papadakis, N. in cooperation with Drakaki, M., Papargyris, A., Dafermos, V., Basta, M., Theodorikakos, P., Pandis, P., Kyridis A. (2017), “*Painted from life...*” *A disengaged youth? Young people and NEETs in a devastated country*. Published by the UCL- IoE/ Centre for Learning and Life Chances in Knowledge Economies and Societies (LLAKES). London: UCL- IoE/ LLAKES Research Centre (Research Papers Series no 59). Available at: <http://www.llakes.ac.uk/sites/default/files/59.%20Papadakis%20et%20al.pdf>.
- ✚ Papadakis, N. & Drakaki, M.(2016), From the cradle to the grave? European Policy on LLL, Reskilling and employability within the EU2020, in Y. Espina (ed), *Images of Europe. Past, Present, Future (ISSEI 2014 Conference Proceedings)*. Porto: Universidade Catolica Editora, pp. 171- 185.
- ✚ Papadakis, N., Kyridis, A. & Papargyris, A. (2015), Searching for absents: The State of things for the Neets (young people Not in Education, Employment or Training) in Greece. An overview, in *Journal of Sociological Research*, 6 (1), pp. 44- 75.
- ✚ Papadakis, N., Kyridis, A. (2017), “Greek Islands in Crisis: Social Vulnerability and the Need for Integrated Territorial Development Strategies”, in *European Quarterly of Political Attitudes and Mentalities (EQPAM)*, Vol. 6, No. 2, April 2017, pp. 67- 88
- ✚ Papadakis, N. & Tsakanika T. (2007), New Challenges and Old Dilemmas for European Union Policy on Higher Education and the Impact on Training and Employment Policies: Between Inclusivity and Competitiveness, in J. Maliszewska-Nienartowicz (ed.), *European Union at the Crossroads: the Need for Constitutional and Economic Changes*, Torun, Konrad Adenauer Stiftung & Jean Monnet Centre for European Studies of Nicolaus Copernicus University in Torun, 2007, pp.202-215.
- ✚ Parekh, B. (2000), *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- ✚ Παπαδάκης, Ν. (2005), *Μεταξύ δυναμικότητας και αναγκαιότητας: Όψεις του πλαισίου των πολιτικών απασχόλησης στην Ελλάδα*. Αθήνα: Α. Σ. EQUALITY & INE/ ΓΣΕΕ.
- ✚ Παπαδάκης, Ν. (2007), Η νόσος του Ιανού. Πολυπολιτισμικότητα, αναγνώριση και ενσωμάτωση στην αρένα των σημασιών, στο *Κοινωνικό Κέντρο*, τεύχ. 1, Ιούλιος- Αύγουστος- Σεπτέμβριος 2007, σσ. 83-95.
- ✚ Παπαδάκης, Ν. (2009), Η Κρίση και οι κρίσεις. Στοιχεία για το αίτημα αλλαγής υποδείγματος παραγωγής δημόσιας πολιτικής και το διακύβευμα της διακυβέρνησης στην Ε.Ε. στην «εποχή της κρίσης», στο *Κοινωνικό Κέντρο*, τεύχ. 4, Μάρτιος 2009, σσ. 65-79

- ✚ Παπαδάκης, Ν. (επιμ.- 2013), *Βαρόμετρο Απόντων. οι Neets στην Ελλάδα*. Αθήνα: εκδ. Ι. Σιδέρη.
- ✚ Παπαδάκης, Ν., Κυρίδης, Α., Φωτόπουλος Ν. (επιμ.- 2016), *Νέα Γενιά και Neets στην Ελλάδα της Κρίσης. Οι επείγουσες διαστάσεις του προβλήματος: Έρευνα και Ολοκληρωμένη Παρέμβαση*. Αθήνα: Ι. Σιδέρη
- ✚ Παπαθεοδώρου, Χ. & Παπαναστασίου, Σ.Α. (2010), *Διαγενεακή μεταβίβαση της φτώχειας στην Ελλάδα και την ΕΕ: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εμπειρική ανάλυση*, Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- ✚ Πρόκου, Ε. (2011), *Κοινωνικές διαστάσεις των πολιτικών στην ανώτατη εκπαίδευση: συγκριτική και διεθνής προσέγγιση*. Αθήνα: Διόνικος.
- ✚ Petmesidou, M. & Mossialos, E. (eds- 2006), *Social policy developments in Greece*. Aldershot: Ashgate
- ✚ Phillips C.(2011) Institutional racism and ethnic inequalities: an expanded multilevel framework, in *Journal of social policy*, 40 (01). pp. 173-192.
- ✚ Pierson, C. & Castles, F. (eds.- 2006), *The Welfare State Reader*. Cambridge: Polity Press.
- ✚ Ralston, K., Feng, Z., Everington, D. & Dibben, C. (2016). Do young people not in education, employment or training (NEET) experience long term occupational scarring? A longitudinal analysis over 20 years of follow up, *Contemporary Social Science*, Vol. 11, 2016 - Issue 2-3: Social Inequality.
- ✚ Rhodes, M. (2005), Employment Policy: Between Efficacy and Experimentation, in : H. Wallace, Wallace, and M. A. Pollack (eds), *Policy-Making in the European Union*. Oxford: Oxford University Press, pp 279-304.
- ✚ Rawls, R., μετ. Φ. Βασιλογιάννης (2001), *Θεωρία της Δικαιοσύνης*. Αθήνα: Πόλις.
- ✚ Σακελλαρόπουλος, Θ. (2010). *Η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Διόνικος
- ✚ Sbarouni, V., Tsimitsiou, Z., Symvoulakis, E., Kamekis, A., Petelos, E., Saridaki, A., Papadakis, N. & Lionis, C. (2012), Perceptions of primary care professionals on quality of services in rural Greece: a qualitative study, in *Rural and Remote Health*, Issue 4, Vol 12, October- December 2012
- ✚ Schierup, C.-U., Hansen, P. & Castles, St. (2006), *Migration, Citizenship, and the European Welfare State: A European Dilemma*. Oxford: Oxford University Press.
- ✚ Sen, A. (1987), *On Ethics and Economics*. Oxford: Blackwell.
- ✚ Sen, A. (2010), *The idea of justice*. London: Penguin book
- ✚ Silva, J. M. (2013), *Coming Up Short: Working-class Adulthood in an Age of Uncertainty*. Oxford: Oxford University Press.
- ✚ Silva, J. M. (2014), Slight Expectations: Making Sense of the “Me Me Me” Generation, in *Sociology Compass*, 8 (12), December 2014, pp. 1388–1397
- ✚ Turner B. S. (ed.-2010), *The Routledge International Handbook of Globalization Studies*. N. Y: Routledge.
- ✚ Taylor Ch. (1997)- μετ. Φ. Παιονίδης, Πολιτική της αναγνώρισης, στο Α. Gutmann (επιμ.), *Πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Πόλις.
- ✚ Τσάτσος Δ. (2007), *Ευρωπαϊκή συμπολιτεία. Για μια Ευρωπαϊκή Ένωση των κρατών, των λαών, των πολιτών και του ευρωπαϊκού συνταγματικού πολιτισμού*. Αθήνα: Λιβάνης.

- ✚ Τσομπάνογλου, Γ.Ο., Κορρές Γ.& Γιαννοπούλου Ι. (επιμ.- 2005) *Κοινωνικός αποκλεισμός και πολιτικές ενσωμάτωσης*. Αθήνα: Παπαζήση
- ✚ Foucault, M. (2002) – μτφ Τ. Δημητρούλια, *Για την υπεράσπιση της κοινωνίας*. Αθήνα: Ψυχογιός
- ✚ Yeates, O. (2011), *Globalization and Social Policy*. London & Thousand Oaks CA.: Sage
- ✚ Wilkinson, R. & Pickett, K. (2009), *The spirit level*. London: Penguin.